

خواهی کرده اند که در مجلس ملی خوانده شود چون مناسبت وقت هم گذشته برای مجلس دیگر خواهد ماند .

(مجلس ختم شد)

مذاکرات روز سه شنبه غره محرم الحرام ۱۳۲۶ دارالشورای ملی

قبل از انعقاد مجلس رسمی جمعی از صاحب منصبان تویفانه که در روز بواسطه ضیق وقت ممکن نشد بود قسم یاد نمایند امروز حاضر شده بطور مقرر قسم یاد کردند مجلس رسمی بدون حضور نظامی متعین و در ترتیب انتخاب باقی مانده و کلاسی طهران مذاکره شده و هر یک از کلاسی محترم رأی خود را در باب اشخاصی که دردم نظر داشتند نوشتند در این موقع مجلس ملی شده پس از اخذ آراء اساسی اشخاصی که بسمت وکالت با اکثریت آرا انتخاب شده بودند قرائت شد از قرائت ذیل :

(آقای مستوفی العماله) (آقای مؤتمن الملک)

۷۷

(آقای شیخ حسین یزدی) (آقای حکیم الملک)

۹۰

۵۸

قرار شده که از طرف مجلس با ایشان مرقوم شود حاضر شوند در باب سه نفر باقی مانده باینکه نفر وکیل طبقه جلیله شاهزادگان رافرا دادند که روز شنبه انتخاب شوند و در باب مجلسی که در هفته یک روز مخصوص مذاکره خود و کلاه باشد اظهار شد روز یکشنبه را فرار دادند و آقا شیخ حسین چنین اظهار داشت حالا که و کلاسی محترم در تکمیل نواقص مجلس اقدامات مجدانه دارند خوب است بموجب آن ماده قانون اساسی در باب نظارت پنج تن از علماء اعلام هم شرحی حضور آقایان حجج اسلام نجف اشرف نوشته شود که بیست نفر با آن صفات مقرره معین و بمجلس معرفی فرمایند تا مجلس به اکثریت آراء پنج نفر را از بیست نفر انتخاب نماید یادداشت شده که شرح مزبور نوشته شود و به هم و کلاه اطلاع داده شد که فردا چهار ساعت شروع مانده در مسجد سه سالار حضور بهم رسانند که بعضی از ادارات برای قسم یاد کردن حاضر خواهند شد . (مجلس ختم شد)

مذاکرات روز پنج شنبه سیم محرم الحرام ۱۳۲۶ دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز سه شنبه غره را آقا میرزا ظاهر قرائت کردند در موقع معین مجلس رسمی منعقد گردیده و بواسطه یاره مطالب مهمه مجلس را سری نموده تقریباً بعد از یک ساعت مجلس ملی و شروع بمذاکرات گردید .

حاجی میرزا ابراهیم آقا - در این ایام از

سرحد اردبیل بیست و پنج نفر قزاق بدون اجازه دولت وارد خاک ایران شده و با این اتعادی که دولت و ملت ایران با دولت و ملت روس دارند هیچ وقت راضی نخواهند بود که بواسطه اینگونه اتفاقات دولت و ملت ایران رنجش حاصل نمایند هنوز رنجشی که از ورود سن نفر قزاق از سرحد چلغله بخت حاصل شده از خاطر ملت زایل نگردیده مجدداً ورود این بیست و پنج نفر موجب از دیداد رنجش ملت ایران گردیده گمان میکنم که این اجازه از طرف مأمورین سرحدی ما شده خوبست

جناب وزیر این مطلب را توضیح نماید که چرا مأمور سرحد این اجازه را داده .

وزیر تجارت - اگر چه جواب این مسئله

راجع بوئیر امور خارجه است ولی چون وزیر کمیسیون سرحدی این مذاکره شده و از وزیر امور خارجه سؤال شد جواب دادند که از طرف سفیر دولت روس در این خصوص به بنده اظهار شد و بنده اجازه ندادم حال از قرائت معلوم گویا مدیر گمرک اجازه داده است و از مدیر گمرک جهت سؤال شد در جواب اظهار داشته است که سفیر روس بمن نوشته است من با وزیر امور خارجه در این باب مذاکره کرده ام و مطلب تمام است شما عیالاً اجازه بدهید وارد شوند تا بعد و کافدی هم در این خصوص مدیر گمرک بمن نوشته حاضر است اگر بخواهید قرائت شود .

حاجی معین التجار - اگر اجازه مینماید

این مسئله هم در کمیسیون سرحدی مطرح مذاکره شده نتیجه آن بمجلس اظهار شود .

آقای معین حسن ققی زاده - بنده مکرر

گفته ام که و کلاه ملت چند وظیفه عمده دارند و عمده ترین آنها اینست که ملت ما را از ولایات دور انتخاب کرده و با اینجا فرستاده اند اول وظیفه ما آنست که حفظ استقلال ملت و مملکت را تامین و بقایه بنده این مسئله خیلی بی حیثیتی است که من اینجا نشسته بشنوم بگفته سی و دو نفر سوار اجنبی بدون اجازه وارد خاک ما بشوند اگر چه ملت و ما خیلی فراموش کار و کم حرارت هستیم و منتها حرارت ما اینست که هر وقت چند سواری وارد خاک ما شد چند روزی جزئی هیجانی پیدا کرده بمساکت می شویم و هنوز بیست روز نگذشته باز خبر میرسد بیست و دو نفر سوار هندی بدون اجازه باهواز و معمره وارد شده است و باز بیست روز نگذشته بیست و پنج نفر قزاق از سرحد اردبیل وارد خاک ما میشوند از وزراء توضیح میخواهم جواب میدهند اطلاع نداریم و ابتدا جلوگیری از این تجاوزات نمیشود و مثل این است که قزاق از ابروان بیاد کوبه یا جای دیگر از داخله خودشان ورود مینمایند همینطور بغاک ایران وارد میشوند بدون اینکه ملاحظه و تصور نمایند که قانون بین المللی هم هست پس در اینصورت دیگر چه سلطنتی وجه وزیری وجه مجلسی فایده نشستن ما در اینجا چیست یک نفر فرنگی رئیس گمرک که تابع وزیر تجارت ما است مستقیماً اجازه ورود سوار اجنبی را بغاک ما میدهد و جواب میگوید که سفیر چنین بمن نوشته بود و منتهی اقدامات وزیر در این مورد اینست که بشخص مأمور بگوید شما کار بدی کردید و این حرف را هم با کمال ملامت و احتیاط میگوید با اینکه او مستخدم دولت است و همه نوع حق مؤاخذه را از او دارد .

وزیر تجارت - اما در خصوص ورود دسته

قزاق سابق در آن وقت اداره گمرک با من نبودم بنده داخل در کابینه وزراء نبودم پس از آنکه داخل در کابینه وزراء شدم و اداره گمرک را بنده شد در این چند روزه این واقعه رخ داد و در این باب

شرحی بر رئیس گمرک آنها نوشتم او جواب چنین داده است در باب ورود سوار های اولی چند نفر سوار بلاؤ آمدند از من اجازه ورود خواستند و من اجازه ندادم بعد نراهی واقع شد آنها هم ورود نمودند در هر صورت من این جوابها را صحیح ندانستم و نخواهم پذیرفت و این واقعه هم که در این چند روزه واقع شده مشغول مذاکره هستیم و میدانم که اینها بواسطه ترتیبات سابقه آن اقتداری که داشتند هنوز هم بهمان خیال باقی هستند ولی اقدامات لازم شده جلوگیری سخت خواهد شد که دیگر اینگونه حوادث اتفاق نیفتد .

آقای معین حسن ققی زاده - یک نفر مدیر

گمرک مستخدم دولتی پیش نیست چه اقتداری دارد این اقتدار بواسطه سستی و عدم اقدامات وزراء بوده است .

وزیر تجارت - بلی اقتدار آنها بواسطه

سستی و مسامحه وزراء بوده .

وکیل التجار - آنچه در این باب لازم بود

گفته شد و صحیح نیست که یک نفر مدیر گمرک بگوید که مستقیماً سفیر بمن چنین نوشته است و وزیر هم نباید این عذر را از او بپذیرد عجب تر اینست که در روزنامه تلگرافی بطرز بزرگ دیدم که نوشته بودند فرستادن آن بیست و پنج نفر قزاق برای حفظ قونسلگری تبریز و بواسطه گفته شدن آن یک نفر حامل بست بوده است و در صورت امنیت و رفع اختلال آنها را خواهند بر گردانید مقصود اینست در روزنامهجات آنها از طرف دولت روس اینگونه ملامت ظاهر میشود ولی در داخلی مدیر گمرک میگوید که مستقیماً سفیر بمن نوشته و از وزراء سؤال میشود جواب می دهند که اطلاع نداریم .

احسن الدوله - بنده عرض میکنم از روزیکه

هسیو نوز و سایر بلژیکیها را آوردند و ریاست گمرک را بآنها دادند ابتدا بحساب و ترتیب آنها رسیدگی نشده و از پول خود ما قسط استقراض روس را که پرداختند مثل اینکه شش الفتر کرده اورا خدمت شاه بردند و معرفی کرده انگشتر برای او گرفتند و برای همین ترتیبات آنها ابتدا اهتتا ندارند باز هم می شنویم فلان بلژیکی کنتراش سر آمده و میخواهند با او تجدید کنتراست کنند نمی دانم علت این ترتیبات چیست ؟

حاج معین التجار - چندی قبل شنیدم وزیر

مغتار روس بجناب وزیر امور خارجه گفته اند از این سوار و قزاقی که وارد کرده ایم هیچ مقصود و منظوری نداریم جز حفظ جنرال قونسلگری و البته پس از تامین تبریز و اردبیل فوراً آنها را بر میگردانیم آیا این مسئله حقیقت دارد یا خیر ؟

وزیر امور خارجه - بلی نوشته اند

این قزاقها را برای حفظ امنیت جنرال قونسلگری وارد کرده ایم و اشاره کرده بودند که بواسطه نقل آن یک نفر واقعتاً سرحد این اقدام شده و چون بما اطمینان داده اند این قزاقها خواهند رفت و این نوشته شایع است ولی بدیهه است که از آن آن

اتفاق دوتیریز افتاد و پتیریز تلگراف شده که بعضی اقدامات بنامند و اقدامات هم شده در صورتیکه تسویه شود چنانچه قریب تصفیه است البته آنها هم قرائن خود را خواهند برد .

حاجی معین التجار - پس بر ما لازم است که سعی و کوشش نموده و داخلی خودمان را منظم کنیم .

آقای میرزا آقا مجاهد - این مسئله دو جهت دارد یک جهتت جهت سیاسی است و گفتگوی آن با وزیر امور خارجه است و این جهت بماند یک مسئله دیگر اینست که بکنفر مستقیم است که خیانت کرده و بدون اجازه دولت اجازه داده است که سوار غیر وارد خاک ما شده حال آن مسئله اولی بماند و بان کار نداریم ولی این شخص که در یکی از ادارات ما مستخدم است و این خیانت را نموده باید عزل او را از وزیر بخواهیم .

وزیر تجارت - آنروز هم در کبسون سرحدی که وزرا هم بودند همین مذاکره شد و بعضی اقدامات شد حالا هم همینطور که رای داده شد مجری میشود .

وکیل الرعایا - اتحاد مابین دولت و فحیمه روس و دولت علیه ایران بیش از آنچه بخواهیم بگوئیم وجود است بدون اجازه که وارد نکردند باید از مدیر گمرک پرسید که تویچه حق اجازه دادی و یک نفر وزیر محترم که در اول دفته این مطلب را شنید چرا او را موزول نکرد و کوتاهی در عزل او تقصیر وزیر است .

آقای شیخ حسین معین با رئیس فرمودید و تخریم مجلس است یک قدری از قانون انطباعات مانده استند میکنم مقرر بفرمائید خوانده شود که بوظیفه خود عمل کرده باشیم .

اسدالله میرزا - در مجلس پریروز مذاکره شد که وزارت مالیه بیایند و توضیح بعضی مطالب را بدهند و حالا می بینم از ایشان هیچ خبری نشده علت چیست ؟

رئیس - علت نیامدن ایشان معلوم است حالش خوب نیست ولی صورتی داده اند اگر صورت کافیت که بسیار خوب و اگر وجود خودشان لازم است باید تأمل کرده تا حالشان بهتر شود .

آقای سید حسن تقی زاده این گفتگو که در مسئله قزاقها شد بنده کافی نمی دانم که فقط مدیر گمرک را موزول کنند باید وزیر امور خارجه اقدامات کافی نمایند که قزاقها بروند و همه روز نشنومیم که بیست و پنج نفر یکدفعه آمدند با فلان عده دفته دیگر آمده اند (در این موقع تلگرافی از رشت رسید بود قرائت شد قریب باین مضمون) که حاجی میرزا لطف الله معروف که اینچ شہرت داشت از عمل جات تویخانه بوده باینجا ولزله ورود او باعث هیجان مردم گردیده او را دستگیر کرده و در دارال حکومت توقیف است و چند نفر از اهل انجمن مأمور او هستند و ممکن نیست کسی از اینجا فرار نماید لهذا عرض می کنم که آنچه امر مجلس مقدس باشد در این خصوص مجری شود .

وکیل التجار - سی و دو نفر از اشرار تویخانه بنا بود دستگیر شوند هفت نفر آنها فرار کرده

بودند آنها را هم چند روز قبل گرفته متوللا روانه طهران کرده اند گویا امروز و فردا وارد شوند
رئیس - در باب حاجی میرزا لطف الله تکلیف چیست بطهران بفرستند یا خبری ؟ (اگفته شد اختیار بارتیس است)
(مجلس ختم شد)

مذاکرات روز شنبه پنجم محرم الحرام ۱۳۲۶ دارال شورای ملی

خلاصه مذاکرات روز پنجشنبه ۴ آقا میرزا مرتضی قلی خان قرائت کردند .

احسن الدوله - در باب بیست و پنج نفر قزاق که از سرحد اردبیل ورود نموده اند از فرار معلوم میسوز مورثالی می گوید او را بمجلس احضار نمایند در این جا معلول می داد که تقصیر از جانب من نبوده و ظاهراً اجازه از طرف وزیر امور خارجه بوده است نه از طرف او .

وکیل التجار - اختطار آقای احسن الدوله بد نبود ولی بیش از این مذاکره در این خصوص لازم نیست همین قدر که بسوز مورثالی اختطار شد اگر او سندھی در این باب داور پیشی فذیر تجارت اظهار می دارد و گفتگو میکنند پس از آن که معلوم شد تقصیر از کدام طرف بوده است البته وزیر تجارت آن وقت مراتب را بمجلس اظهار داشته معلوم خواهد شد .

رئیس - این رفته دهونیت از انجمن آذربایجان که بمجلس نوشته اند بر این که هر وقت و کجا محترم فرصت دارند در مجلس تهریزه داری حاضر شوند و محل انجمن هم مقابل خانه حضرت والا ظل السلطان است و این هم رفته است از طرف انجمن حقوق رسیده و استند ها کرده که در مجلس قرائت شود قرائت شد قریب باین مضمون) که ما اعضاء انجمن حقوق در محفظ اساس مشروطیت و مجلس شورای ملی و خدمت یو وطن و ملکیت حتی المتصور از هیچگونه اقدامات کوتاهی نکرده ایم میرزا عباسقلی خان تروینی که در مبادی امر انجمنی با هم مجمع آمدنیت تشکیل کرده نسبت انجمن مزبور را به یرنی مرزا ملکیم خان داده و بواسطه بعضی کلماتی که شباهت با کلمات آن داشته فرزا داشته میرمد را فریب داده و بنای شایدی گذارده و خود را بیطاعت نظرها مشروطه خوانم داده و اعتقاد انجمن سری را نیز بشود منتسب ساخته باین وسایل بمقصود خویش نایل گردیده و گفته شدن میرزا علی اصغر خان اتابک هم باعث شد که مفاسد افعال او در آن اوقات ظاهر نگردید بلکه و قوع این حادثه را نیز یکی از نتایج اقدامات خود جلوه داده و بهمین وسیله وجود خود را نیز از اهمیت داده سبب بیشرقت مقاصد او گردید .

چنانچه بعد از تشکیل انجمن حقوق که در موقتی که او را بعنوان استعانت در آن غائله مجبوس شده بود انجمن حقوق بهمدستی سایر انجمن ها اورا از حبس مستغنی نمودند و این نقره هم بیشتر امباب شہرت او گردید و از هر کس که مبلغ ده تومان سه هزار میگرفت آتشخس را داخل در انجمن سری و مجمع آدمیت می نمود هر کس که این مبلغ را نداده داخل در مجمع آدمیت نمی شد تلاینگه میابن گراف باین اسم از مردم مستبدین گرفته تا یکدفعه بیدیم که ما با امثال امیر بهادر و اقبال و امیر و امیر و امیر و

دیگران برادر شده ایم و متهم باستبداد هم شدیم همینکه خیانت و فساد او ظاهر معلوم گردید و محقق شد که در صد فتنه و آشوبت و نیز چنین وانمود کرده بود که تمام اساس مشروطیت بسته بوجود منشت اگر بشوایم به یک اشاره همه جا را منقلب میکنیم این شد که ما هم مجمع آدمیت را بر هم زده و آن مجمع متعصرد شد بوجود خود میرزا عباسقلی خان چند نفر مستبد معجول الحال بدواز تمام این وقایع و گرفتن مبالغ خطیری پول از مردم بخمال رفتن فرنگستان افتاد از اینجا حرکت کرده درازنلی از مشارالیه جاوگیری کردند و مجدداً عودت به طهران نمود لهذا علی التحقیق معلوم و مشخص شد که باسم انجمن سری می خواهد مال مردم را خورده و فیراز فتنه و فساد هم مقصود دیگری ندارد استدعا می شود که مجلس مقدس مقرر فرماید او را حاضر کرده و جویا تیکه بی حقه از مردم گرفته رد نماید و از مقاصد اعمال او جلو گیری شود .

آقای سید حسین - حالا که صلاح دانستید این لایحه در اینجا خوانده شده و جواب داده شود خوبست آن اشخاصی که داخل در آن انجمن بوده اند و هر کدام که از ده تومان کمتر نداشته اند دوتیرزا از جانب خودشان معین کنند در عدلیه طرفین حاضر شوند و صورت آن وجوه را گرفته است معین نمایند که بچه مصرف رسانده هر گاه بدون تصویب آنها به مصرف رسانده از عهده بر آید و گویا جواب انجمن هم به همین طور کافی باشد و نیز بموجب اختطار روز پنجشنبه امروز باید تمه قانون انطباعات خوانده شود خوبست مقرر نمایند تا قانون قرائت شود و اگر در این باب باز لازم باشد اگر است در آخر مجلس بشود .

وکیل التجار - بنده یک اطلاعی در باب این شخص دارم که ابراد بزرگی براو وارد است و آن اینست وقتیکه می خواست برود بفرنگ اهالی رشت لزاو جلو گیری نموده بودند اظهار داشتند که من سفارش نامه از طرف مجلس دارم و برای انجام خدمتی از طرف مجلس مأمورم باید این سفارش نامه را هم از او خواسته و شتوال شود که چرا چنین نسبت را به مجلس داده اگر بنا باشد هر کس هر کاری می خواهد بکند و نسبت از او به مجلس بدهد صحیح نخواهد بود

آقای شیخ حسین - می خواهم شامدی برای این مطلبی که گفته شد عرض کنم یک نفر از وکلا که در سابق بکربلا مشرف شده بود از اینجا پاکت چاپی مجلس را گرفته بودند و کافندی از طرف مجلس باو نوشته بودند که مجلس بشما افلان خدمت راجوع کرده است مقصود اینست که این جور اشخاص هم هستند باید جلو گیری نمایند .

رئیس - در کافند و پاکت چاپی ممکنست تقلب نمایند ولی محل اعتبار نیست مهر مجلس معتبر است خوب است حالا قانون انطباعات قرائت شود
آقای میرزا عماد - بنا بود که روز شنبه باقی مانده و کلا را انتخاب نمایند خوبست که شروع به انتخاب شود .
رئیس - بدواز خواندن قانون ممکنست که انتخاب نمایند در این موقع شروع قرائت قانون انطباعات شده موادی که باقی بود قرائت شده پس از تصحیح و تنقیح مواد بجهت تصویب کلیه قانون انطباعات و رفته رای منتشر و اخذ رای شده با اکثریت آراء تصویب کلیه قانون انطباعات شده و مجدداً شروع به مذاکرات گردید .